

Mottagare: Ålands landskapsregering

Utlåtande om förslag till läroplan för barnomsorgen i landskapet Åland

Ålands handikappförbund (nedan förbundet) har behandlat läroplanen i sin arbetsgrupp för påverkansarbete och föreningarna Reseda, Autismspektrumföreningen och DUV har speciellt bidragit med input till vårt utlåtande.

Förslaget till läroplan är välskrivet och tar upp centrala mänskliga rättigheter som delaktighet och jämlikhet. Ingenstans i utkastet till läroplan nämns dock barn med funktionsnedsättning. Förbundet uppskattar en inkluderande attityd och principen om universell design som ett led i inkludering, men konstaterar att vissa barn kan behöva stöd, anpassning och flexibla lösningar för att kunna delta i barnomsorgen på lika villkor och detta behöver uppmärksammas. Barn med funktionsnedsättning behöver naturligtvis beaktas i alla delar i läroplanen.

Förbundet konstaterar att ingen representant från Ålands handikappförbund har inbjudits att ingå i kommittén, inte heller har vi bjudits in att höras av kommittén. Vi reagerar också på att ingen specialbarntädgårdslärare har ingått i kommittén.

Förbundet vill gärna vara delaktigt i ett tidigare skede exempelvis när ny lagstiftning eller andra viktiga dokument ska utarbetas, och önskar ingå eller åtminstone höras när kommittéer och arbetsgrupper tillsätts.

Nedan finns förbundets påpekanden gällande läroplanen, kapitel för kapitel.

1. Inledning

I inledningen önskar vi att de studier som nämns skulle förtydligas. Gäller det flera olika studier, och borde inte hänvisningar till dem finnas med? Vi utgår från att skrivningen bygger på vetenskapliga undersökningar. I inledningen kunde ordet *utbildningsfattigdom* definieras.

2. Barnomsorgens uppdrag och allmänna mål

I kapitel 2 som handlar om barnomsorgens uppdrag och allmänna mål, stycke 2.2 ställer sig förbundet frågande till ordvalet arbete i samband med lek. I samma stycke saknar vi hänvisning till vetenskapliga studier.

I stycke 2.3 påminner förbundet om att också negativa känsloupplevelser hör till vardagen och livet och borde uppmärksammas. Inom verksamheten behöver ju också negativa upplevelser hanteras på ett bra sätt.

Förbundet har i sitt utlåtande gällande läroplanen för grundskolan lämnat kommentarer gällande de åtta kompetenserna och repeterar här några av synpunkterna. Det är viktigt att elever med funktionsnedsättning beaktas särskilt när det gäller alla de åtta olika kompetenserna. Alla barn är olika och det behövs förståelse för att vissa barn har utmaningar med exempelvis den kommunikativa kompetensen, vardagskompetensen och lärande och social kompetens. Det är viktigt att barnomsorgen tar hänsyn till varje barn, också de barn som på grund av funktionsnedsättning har svårt med att exempelvis känna empati eller läsa av andra och förstå sociala normer. Förbundet vill problematisera begreppet *multilitteracitet*, och anser att ett enklare ord om möjligt borde användas.

I stycke 2.4 borde begreppen *hållbar utveckling* och *hållbarhet* definieras i texten. Förbundet påminner om att begreppet hållbarhet är väldigt brett och omfattar också social hållbarhet som inkluderande arbetssätt och gott bemötande. Begreppet hållbarhet återkommer i samband med barnomsorgens mål på sidan 15, men verkar då handla endast om miljö.

I stycke 2.6 (som borde vara 2.5) undrar förbundet hur det är tänkt att barn praktiskt ska ges möjlighet att delta i planeringen av verksamheten och i valet av arbetssätt? Sker detta strukturerat i barnomsorgsverksamheten? Har alla barn, oavsett funktionsnedsättning, lika möjlighet att vara delaktiga? Ordet kollaborativt kunde bytas ut till ett enklare ord. Förbundet tycker det är viktigt och bra att ÅMHM, som oberoende myndighet, har tillsynsansvar över barnomsorgen.

3. Barnomsorgens riktlinjer och värden

Vi tycker att värdegrunden, som ska genomsyra hela verksamheten, kunde placeras direkt efter inledningen i läroplanen.

Det är fint att se värdegrunden bygger på FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Förbundet undrar vad som menas med skrivningen ”FN:s barnkonvention ger juridisk grund för barnomsorgens verksamhet”? Handlar skrivningen om att barnkonventionen är lag i Sverige? I så fall behöver den ändras eftersom barnkonventionen inte är lag i Finland och på Åland. Vi saknar också FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning nämnd som grund för verksamheten.

Vi hoppas att det normkreativa förhållningssättet ska gälla brett, och inkludera allt från sexualitet till funktionsnedsättning, så att alla barn ska känna sig representerade och respekterade.

Ingenstans i kapitlet nämns ordet mobbning. Är det ett medvetet val? Vi vet att mobbning förekommer och den kan kanske inte alltid kopplas direkt till någon av diskrimineringsgrunderna.

Kapitel 3.5 nämns två gånger, vilket betyder att numreringen på sidan 11 och 12 behöver ändras. I det som ska vara kapitel 3.7 vill vi lyfta fram att Kommunernas socialtjänst (KST) kunde nämnas generellt. Det är ju viktigt med tidigt stöd också, inte bara samarbete med barnskyddet.

4.1 Planering och genomförande av den pedagogiska verksamheten

Förbundet påminner om funktionsrättskonventionen och dess principer om delaktighet och inkludering. Istället för ordet *erbjud* i barnomsorgens mål på sidan 14 anser vi att det borde stå *ordna* olika sätt att kommunicera. Vi anser att också andra kommunikationsmedel och språk, som teckenspråk, borde ingå.

4.2 Lärområden i förundervisningen

I förundervisningens mål på sidan 18 påminner vi om att barns sociala kompetens, i relation till normen, kan skilja sig åt och att funktionsnedsättningar som neuropsykiatriska funktionsnedsättningar behöver beaktas. I samma textdel saknar vi funktionsrättskonventionen i skrivningen ”Bekanta sig med barnets rättigheter utgående

från FN:s barnkonvention”. Barnkonventionens och funktionsrättskonventionens knytpunkt är barn med funktionsnedsättning, så båda borde vara naturliga delar i förundervisningen.

4.2.2 Samarbete med skolan

Det kunde nämnas i läroplanen att överföring av information till skolan, liksom dokumentering inom verksamheten och annat inom verksamhet, ska följa EU:s dataskyddsförordning.

Vi undrar varför det inte behövs ett utlåtande av barnomsorgen och en utredning av skolpsykolog när ett barn får skoluppskov, på samma sätt som vid tidigarelagd skolstart?

5. Stöd för barns utveckling och lärande

När det gäller utredning av ett barns behov av stöd (specialpedagogiskt stöd) av speciallärare anser vi att det är viktigt att specialläraren vid behov begär input från exempelvis skolpsykolog, alternativt att en ”second opinion” av en annan speciallärare kan fås.

Mariehamn 1.3.2021

Henrik Lagerberg

Susanne Broman

Ordförande

Verksamhetsledare

Ålands handikappförbund rf

Skarpansvägen 30, 22100 Mariehamn

+358 (0)18 22 360, info@handicampen.ax

www.handicampen.ax

 **Ålands
handikappförbund**